

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 13 juni 2016

Onderwerp: extra ruimtelijke kwaliteit versterking Markermeerdijken

Kenmerk: 768822

Bijlage: ontwerpbesluit

1. Inleiding.

Waarom nu dit besluit? Geld en Tijd

Van de 50 km lange dijk tussen Hoorn en Amsterdam voldoet 33 km niet meer aan de wettelijke norm om het water te keren. Het ministerie van Infrastructuur & Milieu heeft met de Tweede Kamer en met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) afgesproken dat voor 33 kilometer de veiligheid eind 2021 op orde moet zijn. Het hoogheemraadschap is de waterkeringbeheerder en is daarom de initiatiefnemer van de dijkversterking. Zij stelt voor de versterking onder andere een Projectplan Waterwet (het dijkversterkingsplan) en een milieueffectrapport op.

Het gehele dijktraject tussen Hoorn en Amsterdam is provinciaal monument en een belangrijk dragend element voor het landschap. Mede door de ligging langs belangrijke natuurgebieden en door oude Zuiderzeestadjes is de dijk een veelgebruikte toeristische en recreatieve route. De verwachting is dat dit door het toenemende toerisme in deze regio verder toe zal nemen.

De provincie neemt als bevoegd gezag uiteindelijk een goedkeuringsbesluit over het Projectplan Waterwet (dijkversterkingsplan) en verleent de natuur- en omgevingsvergunning. Ook wil de provincie eigen beleidsdoelen realiseren door deze te koppelen aan de dijkversterking. De dijkversterking biedt kansen voor versterking van natuur, recreatie, toerisme, cultuurhistorie en regionale economie in de regio.

In het coalitieakkoord 2015-2019 is opgenomen dat de provincie hier belang aan hecht: "Daar waar dijkversterkingsprojecten plaatsvinden, zal actief gekeken worden hoe kansen voor toerisme, recreatie, natuur en regionale economie ten volle benut kunnen worden en stellen wij cofinanciering beschikbaar". De beschikbaar gestelde cofinanciering bedraagt € 15 miljoen. Wij reserveren hiervan € 11 miljoen voor de versterking van de Markermeerdijken, om extra kansen te pakken. In het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016-2020 is aanvullend nog € 500.000,- bestemd voor natuur voor de dijkversterking (PS Voordracht 2015-68).

Het project versterking Markermeerdijken is op 15 december 2015 door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier gegund aan een consortium onder leiding van Boskalis. Boskalis heeft begin 2016 samen met het hoogheemraadschap de alliantie Markermeerdijken gevormd. De alliantie (een samenwerkingsverband) is verantwoordelijk voor het opstellen van het projectplan Waterwet, inclusief onderbouwende documenten zoals het milieueffectrapport (MER), de passende beoordeling natuur, de vergunningaanvragen en uiteindelijk ook voor de uitvoering.

Het ministerie van I&M en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier hebben in het landelijk Tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma circa 400 miljoen euro gereserveerd voor de dijkversterking (basisveiligheid) en de wettelijk verplichte ruimtelijke inpassing.

De alliantie start begin 2016 met het opstellen van het ontwerpprojectplan Waterwet dat najaar 2016 voor inspraak ter visie zal worden gelegd. In de beginfase van het ontwerpproces moet voor de alliantie duidelijk zijn dát er partijen zijn met extra wensen (kansen om mee te koppelen), zo concreet mogelijk wát die wensen zijn, én dat er voldoende zicht is op financiering van de extra voorzieningen. Wanneer dit niet het geval is dan worden deze zogenaamde meekoppelkansen door de alliantie niet opgenomen in het ontwerpprojectplan en kunnen ze niet in combinatie met de dijkversterking worden uitgevoerd.

Er zijn voor de provincie drie mogelijkheden om meekoppelkansen op het gebied van ruimtelijke kwaliteit op en rond de Markermeerdijken te realiseren

- Projecten opnemen in het (Ontwerp-)projectplan Waterwet. Hiervoor sluiten GS een overeenkomst met het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (met de alliantie Markermeerdijken als uitvoerende partij);
- Projecten die de dijkversterking niet onmogelijk worden gemaakt uit te laten voeren door de regio. Hiervoor wordt een Regionaal Ruimtelijk Kwaliteitsprogramma opgesteld, gevolgd door een regionale samenwerkingsovereenkomst met gemeenten, recreatieschappen en mogelijk natuurbeschermingsorganisaties. Aan dit programma wordt een provinciale uitvoeringsregeling (subsidieregeling) gekoppeld.
- Projecten uit laten voeren door ondernemers, mogelijk ook te bundelen in een programma, en gekoppeld aan een provinciale uitvoeringsregeling.

Relatie met eerdere besluitvorming: een provinciale bijdrage aan extra ruimtelijke kwaliteit

Wij hebben voor de versterking van de Markermeerdijken tussen Hoorn en Amsterdam drie eerdere besluiten genomen.

In het eerste besluit d.d. 24 juni 2014 (kenmerk 378735/378737), hebben wij het document Kader Ruimtelijke Kwaliteit Dijkversterking Hoorn-Amsterdam vastgesteld als basis voor de toetsing van het dijkversterkingsplan Markermeerdijken aan het speerpunt ruimtelijke kwaliteit zoals door PS vastgelegd in de provinciale Structuurvisie en de provinciale Watervisie.

Het tweede besluit dat door ons is genomen is dat wij op verzoek van het hoogheemraadschap en conform de Waterwet de coördinatie van de vergunningen en de tervisieleggingen gaan uitvoeren.

Op 3 februari 2015 hebben wij het derde besluit (kenmerk 378735/537647) genomen, waarmee wij een bedrag van € 8,5 miljoen voorlopig hebben gereserveerd als provinciale bijdrage aan extra ruimtelijke kwaliteit bij de versterking van de Markermeerdijken. Op dat moment waren vooral de kansen voor natuur en recreatie in het noordelijk deel bekend:

- stadsstrand Hoorn,
- de oeverdijk, een zandige oplossing in het Markermeer met grote kansen voor natuur waardoor een bijdrage geleverd wordt aan een Toekomst Bestendig Ecologisch Systeem voor het IJmeer-/Markermeer (TBES),
- herstructurering van het Noordeinde in Volendam,
- kleinere recreatieve voorzieningen langs de dijk voor gemeenten,
- voor het hele traject tussen Hoorn en Amsterdam een recreatief wandel-/fietspad.

Wij hebben destijds besloten dat definitieve besluitvorming over en beschikbaarstelling van de provinciale bijdrage en eventuele aanvullende ambities voorgelegd zal worden aan het nieuwe college van Gedeputeerde Staten en de nieuwe Provinciale Staten. Ook hebben wij toen aangegeven dat de bijdrage van de provincie gereserveerd wordt onder voorwaarde dat Rijk, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en de betrokken gemeenten, binnen hun financiële kaders, eveneens gaan bijdragen aan de extra ruimtelijke kwaliteit en/of meekoppelkansen.

In het door ons vastgestelde Kader Ruimtelijke Kwaliteit wordt de oeverdijk op een aantal locaties als voorkeursvariant genoemd. Deze oplossing heeft een aantal voordelen. De bestaande dijk –het provinciaal monument- hoeft voor deze dijksecties niet vergraven te worden. Omdat de oeverdijk vanaf het water aangelegd wordt, is er ook veel minder overlast voor bewoners en bedrijven tijdens de uitvoering. Tevens biedt de oeverdijk kansen voor extra natuur. Inmiddels is duidelijk dat een bijdrage van de provincie aan de basisveiligheid van de oeverdijk (in het noordelijk deel) als dijkversterkingsvariant niet meer nodig is. De oeverdijk valt nu binnen de subsidievoorwaarden van het Rijk die daarmee heeft aangegeven het streven van de provincie en HHNK naar ruimtelijke kwaliteit te onderschrijven. Hiermee is voldaan aan de door ons gestelde voorwaarde.

Doelstellingen

Het voornemen is de middelen in te zetten voor het behalen van de volgende provinciale doelen:

- ✓ behoud en herbestemming van het cultuurhistorisch monument
- ✓ behoud kernwaarden dorpen en versterking structuurlijnen landschap
- ✓ verbeteren land- waterovergangen en daarmee impuls biodiversiteit (natuur)
- ✓ aanleggen van nieuwe natuur
- ✓ verbeteren recreatieve verbindingen, kleine voorzieningen watersport
- ✓ vergroten zwemmogelijkheden
- ✓ vergroten aanbod recreatief-toeristische voorzieningen
- ✓ vergroten toegankelijkheid en capaciteit gebied, o.a. door verbeteren verkeerssituatie
- ✓ versterken regionale economie, bijdrage vestigingsklimaat MRA

Uitgangspunt (0-meting) is de huidige dijk. Uit gesprekken met het hoogheemraadschap, de gemeenten en de bewoners, en uit het door ons gedane onderzoeken naar de economische kansen gerelateerd aan de dijkversterking, kunnen we concluderen dat een provinciale investering bijdraagt aan het behalen van deze doelen.

In overleg met het hoogheemraadschap, de alliantie, de gemeenten, de recreatieschappen, de monumentenorganisaties, de natuurbeschermingsorganisaties en ondernemers zullen wij deze doelen uit werken tot concrete projecten met goede kostenramingen. De resultaten zullen wij vastleggen in het Projectplan Waterwet, een Regionaal Ruimtelijk Kwaliteitsprogramma Markermeerdijken en/of in overeenkomsten met verschillende partijen. Wij zullen u over de uitkomsten informeren.

Het maximale bedrag van € 20 miljoen (in feite een reservering) wordt beschikbaar gesteld met de duidelijke boodschap en restricties dat (co)financiering alleen beschikbaar komt als de alliantie, het hoogheemraadschap en regionale partijen:

- Met goede voorstellen komen
- Er overeenstemming is over de kostenraming tussen de provincie, het hoogheemraadschap, de alliantie dan wel de betrokken regionale partijen

- Het hoogheemraadschap en de betrokken regionale partijen (o.a. gemeenten, recreatieschappen) zorgen voor cofinanciering
- Er afspraken zijn gemaakt over de kosten van beheer en onderhoud en welke partij verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud.

Voordat er geld wordt uitgegeven dan wel cofinanciering wordt toegezegd vindt hierover besluitvorming plaats in GS. Op dat moment moeten zowel de investeringskosten, de cofinanciering en de beheer- en onderhoudskosten geregeld zijn. Het is in feite een besluit voor een reservering en niet voor een investering.

Burgerparticipatie

In dit traject worden natuurlijk bewoners en belangenorganisaties meegenomen. Wij denken daarbij aan werkateliers voor de uitwerking van doelen naar projecten. Wij doen dit in samenwerking met de in de vorige alinea genoemde partijen, die mede verantwoordelijk zijn voor het draagvlak. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het draagvlak voor de dijkversterking zelf ligt bij de alliantie.

Vervolg na dit besluit

De definitieve toekenning van een financiële bijdrage aan ruimtelijke kwaliteitsprojecten gebeurt bij het vaststellen van de overeenkomsten met hoogheemraadschap/de alliantie of andere partijen door ons college, dan wel door het vaststellen van een Regionaal Ruimtelijk Kwaliteitsprogramma dat wordt opgesteld met de hierboven genoemde partijen.

In de overeenkomsten wordt vastgelegd:

* welke 'extra ruimtelijke kwaliteit' wordt gerealiseerd in de vorm van projecten voor natuur, recreatie, toerisme, cultuurhistorie, verkeer, en/of ten behoeve van het stimuleren van de regionale economie

* de kosten van de projecten en wie verantwoordelijk is voor beheer en onderhoud. Beheer en onderhoud wordt zoveel mogelijk belegd bij de externe partijen.

* de maximale bijdrage van de provincie

* de bijdragen van andere partijen, en de cofinanciering van de provincie daarbij

Projecten die door ons geïnitieerd worden ter realisatie van provinciaal beleid, worden 100% door ons gefinancierd. Voor mogelijke projecten van gemeenten, recreatieschap, monumentenorganisaties, natuurbeschermingsorganisaties en ondernemers gaan wij uit van cofinanciering van maximaal 50% (tekort subsidie). Stapeling met andere subsidies van de provincie (bijvoorbeeld vanuit Waterrecreatie, of vanuit de gedecentraliseerde Provinciefonds middelen, 'reserve Infrastructuur' (voorheen BDU)) voor het behalen van provinciale doelen is mogelijk, waarbij het hoogste subsidiepercentage leidend is.

De middelen zullen naar verwachting ingezet worden over een periode van 3-10 jaar, in de periode waarin de dijk versterkt wordt en een korte periode daarna, om partijen de kans te bieden activiteiten te ontplooiën, gekoppeld aan de versterkte of nieuwe dijk.

Opgemerkt moet worden dat de extra kwaliteit altijd betrekking heeft op voorzieningen en maatregelen die niet behoren tot de reguliere verantwoordelijkheden van het hoogheemraadschap. Zij zijn 'extra'. Voorzieningen die nu op of nabij de dijk aanwezig zijn (zoals bv wandel-/fietspaden, strandjes) die aangepast moeten worden i.v.m. de dijkversterking moeten worden teruggebracht en gefinancierd door het hoogheemraadschap en het rijk (deze

kosten zijn opgenomen in het projectbudget voor de alliantie). Dit valt onder de wettelijk verplichte ruimtelijke inpassing.

Nota Bene: de bijdrage van het Rijk aan de ruimtelijke kwaliteit (zie het GS-besluit van 3 februari 2015) is inmiddels gedaan. Het Rijk neemt de financiering van de oeverdijk (een veiligheidsvariant die veel kansen voor extra natuur en recreatie oplevert en mogelijk duurder is dan een traditionele versterking) voor haar rekening. Dit is opgenomen in het projectbudget van de alliantie.

2. Financiering en communicatie

Wij vragen uw Staten ten laste van de reserve Actieprogramma 2010 € 4,7 miljoen beschikbaar te stellen en ten laste van de reserve TWIN-H € 273.000 te herallocceren, waardoor in totaal maximaal € 20 miljoen beschikbaar komt voor extra ruimtelijke kwaliteit bij de versterking van de Markermeerdijken.

De alliantie gaat in 2016 starten met het ontwerpproces voor de te versterken dijk. Daarom is het van belang om nu duidelijk te maken welke wensen de provincie heeft (zie hierboven), maar het definitief toekennen van een investeringsbedrag zou de prikkel weghalen voor de alliantie om zelf met goede ideeën en plannen te komen, die bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit en draagvlak voor de dijkversterking. Het definitief vastleggen van het investeringsbedrag gebeurt door middel van overeenkomsten.

Het is op dit moment dus nog niet mogelijk om de extra kansen exact te benoemen en te prijszeten, omdat er nog geen ontwerpen voor de nieuwe dijkversterking beschikbaar zijn.

De € 20 miljoen is samengesteld uit onderstaande budgetten :

- a. Reserve Actieprogramma 2010/Programma Kustvisie: € 4,7 miljoen
- b. Reserve TWIN-H Programma Kustvisie (proceskosten Deltaprogramma): € 0,3 miljoen
- c. Reserve TWIN-H, projecten Groen (verbetering recreatieve verbindingen): € 2 miljoen.
- d. Reserve TWIN-H, projecten Groen (SEV): € 1,5 miljoen
- e. Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016/Reserve Groen: € 0,5 miljoen
- f. € 11 miljoen van de bij het Coalitieakkoord beschikbaar gestelde € 15 miljoen voor de meekoppelkansen Markermeerdijken en overige dijkversterkingen.

Ons voorstel is om deze budgetten te reserveren voor de versterking van de Markermeerdijken.

Wij zijn van mening dat de inzet van de maximaal € 20 miljoen voor één groot project, méér bijdraagt aan het behalen van de provinciale doelen dan wanneer de middelen ingezet zouden worden voor afzonderlijke kleinere projecten verspreid in deze regio.

Toelichting op de in te zetten budgetten:

a. en b. Actieprogramma 2010/Uitvoeringsprogramma Kust en TWIN-H Kustvisie Deltaprogramma

Provinciale Staten (PS) hebben voor het Uitvoeringsprogramma Kust € 30 miljoen gereserveerd, waarvan binnen de bestemmingsreserve TWIN-H € 10 miljoen en binnen de bestemmingsreserve Actieprogramma 2010 (AP2010) € 20 miljoen. Thans ligt het voorstel voor om voor het project Markermeerdijken 5.000.000,- beschikbaar te stellen uit:

- € 4.726.872 restantbudget Uitvoeringsprogramma Kust binnen de reserve Actieprogramma 2010. Dit budget is door GS reeds voor de Markermeerdijk gereserveerd.

€ 273.128 budget Deltaprogramma proces-/onderzoekskosten (Reserve TWIN-H/Kustvisie) Dit budget is reeds door PS beschikbaar gesteld. Het Deltaprogramma is opgesteld en de zogenaamde deltabeslissingen zijn genomen. Daarmee zijn de werkzaamheden voor de provincie aan het deltaprogramma afgerond. Voorgesteld wordt om het nog resterende budget beschikbaar te stellen als procesgeld voor het project Markermeerdijken.

c. Reserve TWIN-H, budget Verbetering recreatieve verbindingen (Vd 2009-82)

Het specifieke provinciale doel is het verbeteren van verbindingen tussen stad en platteland. De provincie wil barrières wegnemen door het stimuleren van aanleg van tunnels, fietsbruggen en fiets- en wandelpaden tussen stad – land en natuur- en recreatiegebieden. Resultaat hiervan zou een waarneembaar positief effect moeten zijn op het aantal recreanten dat van de nieuwe verbindingen gebruik maakt en de toename van bestedingen.

Voorgesteld wordt om van het TWIN-H budget Verbetering recreatieve verbindingen € 2 miljoen in te zetten binnen het project Markermeerdijken. Na beschikbaarstelling van deze € 2 miljoen resteert nog een bedrag van € 202.873,15

d. Reserve TWIN-H, budget SEV (Vd 2009-65)

Een van de maatregelen die genoemd wordt in het TWIN-H programma SEV (Sociaal economische Vitalisering) is gericht op toeristische en recreatieve voorzieningen, waaronder het realiseren van voorzieningen ten behoeve van het toegankelijk en beleefbaar maken van het Noord-Hollandse waterrijk cultuurlandschap, het oplossen van knelpunten in het regionale netwerk van wandel-, fiets-, ruiters- of skeelerpaden of recreatieve vaarroutes en het oplossen van knelpunten in het netwerk van wandel- en fietspaden. De aanleg van fiets- en wandelpaden op en langs de Markermeerdijken past binnen de doelstelling en maatregelen van het TWIN-H SEV Programma. Voorgesteld wordt om van dit budget € 1,5 miljoen in te zetten binnen het project Markermeerdijken. Na beschikbaarstelling van deze € 1,5 miljoen is dit onderdeel van de bestemmingsreserve TWIN-H volledig benut.

e. Reserve Groen/Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016

In het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016 is € 0,5 miljoen voor het onderdeel natuurinrichting van de oeverdijk opgenomen. In de jaarschijf 2016 is hiervoor een bedrag van € 0,5 miljoen opgenomen.

f. Coalitieakkoord

In het Coalitieakkoord 2015-2019 is €15 miljoen beschikbaar gesteld voor extra ruimtelijke kwaliteit bij dijkversterkingsprojecten. Van dit bedrag wordt € 11.000.000,- beschikbaar gesteld voor meekoppelkansen bij versterking van de Markermeerdijken.

Risico's & Beheersmaatregelen

De € 20 miljoen is een investeringsbijdrage (inclusief btw en proces-,ontwerpkosten en eventueel afkopen beheer en onderhoud). De hoogte van het bedrag is gebaseerd op 'expert judgement' van de kosten van meekoppelkansen die opgenomen worden in het ontwerp van de nieuwe dijk en kosten voor extra voorzieningen bijvoorbeeld voor recreatie en natuur, uitgaande van mogelijke bijdragen van andere partijen. In april 2015 zijn er voor GS een drietal ambitieniveaus met globale kostenramingen uitgewerkt. Bij het opstellen van coalitieakkoord is door GS uitgegaan van ambitieniveau 3 waarvan de maximale kosten globaal waren geraamd rond € 25 miljoen. Hiermee kan veel natuur worden aangelegd en veel extra recreatievoorzieningen (wandel, bredere fietspaden, kleine watersport). Hiervan profiteert de lokale en regionale economie flink.

Het bedrag kan lager worden: wanneer de alliantie wensen van provincie of andere partijen zelf meeneemt in het ontwerp van de nieuwe dijk worden deze gefinancierd uit het van rijkswege beschikbaar gestelde projectbudget. De kans is aanwezig dat dit inderdaad gebeurt, omdat het meenemen van meekoppelkansen bijdraagt aan draagvlak voor de nieuwe dijk. En draagvlak is nodig om ook de veiligheidsoplossing geaccepteerd te krijgen – en daarmee juridische procedures tot aan de Raad van State zoveel mogelijk te beperken.

De provincie is de partij die deze procedures moet coördineren (daarbij bijgestaan door het hoogheemraadschap en de alliantie). De provincie heeft dus óók een groot belang bij een groot draagvlak en daarmee bij een goed ontwerp. Daarom is de provincie ook nauw betrokken bij het ontwerpproces van de alliantie. Bijkomend voordeel is dat zo ook gestuurd kan worden op de provinciale bijdrage aan de extra ruimtelijke kwaliteit van de dijkversterking. De Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit is hier ook bij betrokken.

De provincie zet in op versterken van de leefomgeving rond de dijk en op ruimtelijke kwaliteit (algemeen belang). In de Waterwet heeft de provincie bij de goedkeuring van het definitieve projectplan de rol gekregen om waterveiligheid te koppelen aan algemeen belang. Doordat de provincie ook gesprekken voert met de alliantie Markermeerdijken ontstaat een zekere spanning tussen de formele rol als bevoegd gezag (goedkeuren dijkversterkingsplan) en als bewaker van leefomgeving en ruimtelijke kwaliteit.

De provincie levert in de ontwerpfasen vooral beleidsmatige en inhoudelijke kennis op het gebied van leefomgeving en ruimtelijke kwaliteit aan de alliantie. De alliantie stelt een milieueffectrapport bij het ontwerpdiakversterkingsplan, een passende beoordeling natuur en een rapport ruimtelijke onderbouwing. Onafhankelijke instanties toetsen deze rapporten en brengen daar advies over uit aan de provincie. Deze rapporten zijn daarnaast belangrijk voor het verkrijgen van de (ontwerp)vergunningen die de provincie verleent. De (ontwerp)vergunningen worden opgesteld door de omgevingsdiensten. Hiermee is geborgd dat er een onafhankelijke toetsing in het kader van de vergunningverlening en goedkeuring dijkversterkingsplan plaatsvindt.

De provincie sluit een overeenkomst met het hoogheemraadschap en de alliantie waarin wordt opgenomen welke meekoppelkansen en tegen welk bedrag de alliantie gaat realiseren. De kostenramingen van alliantie worden voor advisering voorgelegd aan provinciale deskundigen op het gebied van kostenramingen.

Daarnaast co-financiert de provincie projecten van andere partijen, die passen binnen de boven genoemde doelstellingen. Hiervoor worden uitvoeringsregelingen opgesteld.

Samengevat leidt bovenstaande tot de volgende tabel:

risico	gevolg	beheersmaatregel
Provincie betaald een te hoge bijdrage aan meekoppelkansen	Er kunnen minder meekoppelkansen worden gerealiseerd ('minder waar voor het geld')	Kostenramingen worden intern door PNH kritisch beoordeeld, zo nodig wordt externe deskundigheid ingeschakeld. Er wordt bestuurlijk en ambtelijk scherp onderhandeld met de aannemer en het hoogheemraadschap. Er wordt ingezet op werk met werk maken waardoor de kosten omlaag kunnen. Het onderhandelingsresultaat wordt voorgelegd aan GS.
Een deel van de beheer- en onderhoudskosten komen bij de provincie te liggen	Geen budget beschikbaar, niet budgettair neutraal	Beheer en onderhoud komt in principe te liggen bij gemeenten, recreatieschappen, natuurbeschermingsorganisaties en ondernemers. In enkele gevallen wordt het beheer- en onderhoud afgekocht. Het onderhandelingsresultaat wordt voorgelegd aan GS.
Er ontstaat discussie over onderhandelingsresultaten, financiële bijdragen aan derden	De provincie wordt gevraagd extra financiën beschikbaar te stellen	Alle afspraken over financiën, beheer en onderhoud worden vastgelegd in overeenkomsten en subsidiebeschikkingen. Hiervoor worden o.a. uitvoeringsregelingen en samenwerkingsovereenkomsten opgesteld die aan GS dan wel PS worden voorgelegd ter besluitvorming. De € 20 miljoen blijft het maximum.
Bestuurlijke en juridische positie/rol van de provincie (rolzuiverheid)	De provincie kan beticht worden van onbetrouwbaar gedrag	Het (ontwerp) dijkversterkingsplan zal op verschillende aspecten onafhankelijk worden beoordeeld. Hierover wordt een memo opgesteld door de directie Beleid.

Consequenties voor beheerkosten

Extra voorzieningen en maatregelen aan of op de dijk leiden tot extra beheerkosten. Met het hoogheemraadschap wordt overleg gevoerd over de vraag wie die kosten moet dragen. Het gaat met name om kosten voor aanvullende natuur- en recreatievoorzieningen¹.

In het kader van het traject van de bestuurlijke vernieuwing in het Metropolitane Landschap onderzoekt de provincie samen met de deelnemende gemeenten in de recreatieschappen de mogelijkheden voor een andere aansturing van de recreatieschappen, waarbij aspecten als scheiding tussen ontwikkeling en beheer en financiële verevening tussen schappen mogelijk kunnen leiden tot een efficiëntere inzet van publieke middelen voor beheer en onderhoud.

Momenteel betaalt de provincie jaarlijks € 1,31 miljoen als participantenbijdrage (51,4% van het totaal) aan het recreatieschap Twiske-Waterland (de dijk valt binnen het werkingsgebied van dit

recreatieschap). De inschatting is dat onze bijdrage moet worden verhoogd met een bedrag van ca. € 20.000,- in 2019 tot ca. € 100.000,- (maximale bijdrage) in 2025, uitgaande van de gewenste basisambitie en een totale maximale bijdrage voor beheer, onderhoud en vervanging van € 200.000,- per jaar.

Dit bedrag kan hoger worden, wanneer extra recreatieve meekoppelkansen op verzoek van de provincie meegenomen worden. Mogelijk worden deze dan voor beheer en onderhoud ondergebracht bij het recreatieschap. In dat geval kan er sprake zijn van een afkoopsom. Is dit het geval, dat zal dit in de besluitvorming over het Programma Ruimtelijke Kwaliteit Markermeerdijken en in overeenkomsten meegenomen worden. Hierover vindt dan nadere besluitvorming plaats in Gedeputeerde Staten en/of Provinciale Staten.

Wat betreft beheer van dijken, oeverdijk en de natuurinrichting die daarbij hoort, evenals voor de compensatie- en mitigatieverplichtingen, is onze inschatting dat het merendeel valt onder het regulier beheer (ten behoeve van veiligheid) door het hoogheemraadschap. Voor de extra natuurmaatregelen geldt dit niet. Hiervoor is extra beheergeld van de provincie nodig. Financiering van dit aanvullende beheer zal bij voorkeur verlopen via de subsidieregeling natuur en landschapsbeheer (o.a. herijking begrenzing NNN). Zodra het aantal extra ha. natuur bekend is, wordt er getoetst of hiervoor voldoende middelen beschikbaar zijn in de begroting of dat hier extra middelen voor gereserveerd moeten worden.

Naast het zorgdragen voor de beschikbaarheid van voldoende middelen voor natuurbeheer zal de provincie er ook op sturen om het beheer door een goede natuurbeheerder te laten uitvoeren. Het gaat bij natuurbeheer niet alleen om de maatregelen, maar ook om de timing en fasering.

Het is belangrijk om het beheer en onderhoud goed te regelen. In praktijk blijkt dat de natuurwaarde in een gebied staat of valt met het beheer dat er plaats vindt. Aan Provinciale Staten zal afzonderlijk een voorstel worden voorgelegd voor de dekking van de extra beheer- en onderhoudskosten voor natuur in de begroting van 2018/2019.

Communicatie

De provincie heeft een rol gespeeld bij het betrekken van bewoners en belangengroeperingen door het (mede-) organiseren van ontwerpateliers voor Uitdam, Edam en Durgerdam. Ook anderszins zijn er bestuurlijk (en ambtelijk) contacten met bewoners en belangengroeperingen.

Voor de Waterlandse zeedijk (het zuidelijk deel, grenzend aan Laag Holland) heeft de provincie denkrichtingen verkend, ter inspiratie voor het ontwerpproces van de alliantie. Wij hebben het document "Waterlandse zeedijk, denken in ontwikkeling - 4 denkrichtingen voor een toekomstbestendige dijk" na bespreking in het bestuurlijk overleg Markermeerdijken overhandigd aan de portefeuillehouder waterkeringen van het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap. Deze heeft het inspiratiedocument aan de alliantie te geven ten behoeve van het ontwerpproces.

Daarnaast is bestuurlijk overlegd met het ministeries van I&M en EZ, de gemeenten en het recreatieschap Twiske-Waterland, de Deltacommissaris en stakeholders. Doel is ook bestuurlijk commitment te krijgen voor een proces dat leidt tot een toekomstbestendige, mooie dijk.

De formele communicatielijn met partijen over het totale project wordt verzorgd door het hoogheemraadschap c.q. de alliantie in overleg met de provincie.

3. Verder proces

Provinciale Staten zullen verschillende keren over de versterking van de Markermeerdijken geïnformeerd worden, dan wel besluiten voorgelegd krijgen.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

H.J. Schartman, wnd. provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 46

Provinciale staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 april 2016;

in het kader van de provinciale bijdrage van maximaal € 20 miljoen voor het investeren in kansen voor toerisme, recreatie, cultuurhistorie, natuur en regionale economie in relatie tot de versterking van de Markermeerdijken;

besluiten:

- a. € 4.726.872 beschikbaar te stellen ten laste van de reserve Actieprogramma 2010, compartiment Kustvisie;
- b. akkoord te gaan met de herallocatie van € 273.128 ten laste van de reserve TWIN-H, compartiment Voorbereidingsbudget Uitvoeringsprogramma Kust: Deltaprogramma en Identiteit Kustplaatsen (PS 12 december 2011, Vd 2011-87);

kennis te nemen van de inzet van de volgende budgetten:

- c. € 2.000.000 ten laste van de reserve TWIN-H, compartiment Groen, programma Verbetering recreatieve verbindingen;
- d. € 1.500.000 ten laste van de reserve TWIN-H, compartiment Groen, programma Sociaal Economische Vitalisering (SEV);
- e. € 500.000 ten laste van de reserve Groen;
- f. € 11.000.000 ten laste van de bij het Coalitieakkoord 2015-2019 beschikbaar gestelde budget voor extra ruimtelijke kwaliteit bij dijkversterkingsprojecten, waaronder de meekoppelkansen Markermeerdijken.

Haarlem, 27 juni 2016

Provinciale Staten voornoemd,

,voorzitter

,wnd. statengriffier